

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 28. marcija 1902.

List 13.

Vuzemska.

Hristos voskrese iz mǎrtvých,
smǎrtju smǎrt poprav, i su-
šým vo grobieh život darovav.

Prevzvišena Velika noč!
Radujte se narodi.
Razrušena je peklu moč,
Odkriti so podvodi.
Vzveličar je od smrti vstal,
Njegovo milost svet je vznal,
To divno nam vstajenje
Na novo da živjenje.

Zapojmo tore v eden zbor
Najkrepši haleluja;
Od zemlje gori v rajski dvor
Naj glas se naš prosuja:
Odrešen je človeški rod,
Svoboden mu v nebó je hod,
Kder ga po smrti čaka
Živenje nebeščaka.

Poslan je bil Gospod na svet,
Da spasi rod človeški.
Ponižal se v devic je cvet
In uk učil nebeški:
„Nad vse ljubite Višnjega
In sebe kakor bližnjega,
Pred Bogom vsi njegovi
Jednaki so rodovi.“

Ni bilo všeč duhovnikom
Njegovo to učenje.
Pa so mu kakor zlobnikom
Kovali pogubljenje.
Izdan, tja gnán je bil na dvor,
Kder se je sešel sodni zbor,
Ki ga je zakrnelo
Obsodil na razpelo.

Razbičan je na Golgoto
Pod težkim križem stopal;
Za našo se je grehoto

V krvavem potu kopal.
Razmučen, strt, na križ razpet,
Proboden, mrtev s križa snet,
Na tretji dan zadoba
On sam je vstal iz groba.

Očakov in prorokov roj,
Ki ždeli so v temnicah,
V nebesa vzvedel je s seboj
Na vzdušnih perutnicah.
Od tam nas On na svojo stran
Prijazno vabi dan na dan;
Prošenje naše čuje,
Pomaga nam iz nuje.

Zapojmo tore v eden glas
Najkrepči haleluja.
Odmevaj k njemu vse od nas,
Kar nam se v prsih vzbuja:
Ne bodi nam sodnik prestrog,
Pomiluj nas, pravečni Bog!
Pa bomo veličavo
Prepevali Ti slavo.

Matvej Andrejevič.

Smrt Pravičnega.

(Po francoskem prosto poslovenjeno.)

Klavdija Prokula Fulviji Resili.*)

„Vprašala si me, zvesta prijateljica, kaj da se je zgodilo pri nas, odkar sve se ločili. Izvedela si po

*) To pismo se prilastuje Klavdiji Prokuli, ženi Ponciju Pilatu. Navadno poročilo pripoveda, da si je Pilat v obupu sam končal živjenje prav kakor Juda Iškarjot in da mu je žena Klavdija umrla kristijana. Grki jo imajo celo med svetnicami. — To pismo se v marsičem vjema s svetim evangelijem da ne v vsem, razumevno bo samo po sebi — saj je je pisala takratna nejevernica. Nadejam se, da prijazni čitatelji »Novic« radi in več nego enkrat preberejo to pismo, akopram je pisano z nejeverskega stala. *Pisateljica.*

meni že marsiktero skrivnost — in skrivnost vselej nekako pláši človeka. Da tudi danes vstrežem tvoji želji, hočem povzeti vseh svojih moči in ti natanko opisati svoje žalostno življenje. Ako časih zastrmiš pri branji tega lista; spomni se, da više moči vladajo nad našim rojstvom, našim življenjem in našo smrtijo in da ubogim umrjočim ni dano uganiti njihovih namenov . .

Ne govorim ti tu več o prvih letih, ki so mi pretekla v Marboni pri dražem očetu in pri tebi, ljuba prijateljica. Saj veš, da prvo leto trpenja je bilo leto mojega življenja: poročena sem bila takrat s sinom imenitne stare rimske rodbine Poncijem, ki je bil ob enem postavljen za oblastnika v Iberi. Stopivši od altara sem se pripravljala za odhod in šla po dolžnosti s Poncijem. Spremljala sem brez veselja, pa tudi brez nevolje ženina, ktereга bi bila lahko imenovala svojega očeta. A žalovala sem po očetni hiši, po milem nebu svoje domovine, po lepem cvetju, katero sem ondi zapustila in še sedaj se spominjam vsega tega solznimi očmi. Mirno so tekla prva leta po moji možitvi, in mati sem bila sinu, ki mi je ljubši bil nego luč ranega danova. Svoj čas sem delila med izpolnitev materinih dolžnosti in med veselje, katero je bilo dovoljeno ženam mojega stanja.

Moj sin je stopil v 5. leto, ki je bil poklican njegov oče za deželnega oblastnika na Judovsko. Odšli smo svojimi služabniki in prišli v Jope. Občudovala sem bogato in plodovito to deželo, ktere se je polastoval moj soprog imenom rimskega cesarstva. V Jeruzalemu sem bila v velikih častéh. A vendar sem ondi živela prav kakor v samoti: kajti Hebrejci — od nekedar ponosni in sumljivi — so črtili ptujce imenujoč je malikovalce, že svojo pričujočnostijo skrunčč njihovo sveto zemljo, posvečeno Bogu Abrahamovemu in potomcem tega svojega očaka. Bivala

Vč. g. župnik Vrhovnik nam piše: »Včeraj se je zglasila tu gospa Endlicherjeva in izjavila željo, da bi se Slovenci znova seznanili s krasnim sestavkom njene pokojne prijateljice Lujze Pesjakove, natisnjemem v »Novicah« l. 1865, št. 15. Obljubil sem jej, da posredujem za ponatisek članka v »Zg. Danici«, ki bi ga vtegnila prinesiti veliki teden . . . Morda bi se napravil tudi od-tisek »Smrti Pravičnega« v par tisoč izvodih na korist »Družbi sv. Cirila in Metoda.« Na ta način bi se izpolnila gospe Endlicherjeve želja: da se spis kolikor moči razširi med ljudstvom . . V Trnovem 13. marca 1902.«

Rade volje vporabljam za velikotedensko »Danico« to pismo pretresujoče vsebine iz rok nejeverske žene. Tudi 2000 oddiskov za našo družbo smo se preskrbeti namenili.

Samoumevno da le nepobesedno in sem ter tje le netvarno se zlagajoč s svetopisemskim poročilom utrdi vendar tudi lepo to pismo v dušah bralcev resničnost priznane sodbje: »Anima humana naturaliter christiana — človeška duša sama ob sebi kristijana.« Plemenita duša te Klavdije je bila tudi pred sv. krstom že krščanska. — To še pristavljamo, da se na prvi pogled morda zadi komu listova oblika primerneja z vednostijo se vkarjajočim šolskim krogom; in ne toliko čč. »Daničinemu« bralstvu. A tudi ta pomislek je s cela navidezen. Mi namreč svojemu pridnemu čitateljstvu prisojamo vedrih dušnih moči, akopram ni vsakdo njih pohajal visokih sol, in — kar je več — mi vsakemu posamezniku teh čitalcev prisojamo onega čutečega srca, ki se v tugi raztopi premotrujoče ob tem berilu veliko zaloigro na Golgóti, ki je odrešila vesoljni človeški rod.

„Daničin vrednik“

sem sinčekom veči del v tišini lepega vrta, kjer se je družila mira — cvetoči terebinti; kjer se je še lepše dvigovala palma nego v Delu in kjer se je za lepoto borila naranča — z granatovim jabelkom. Tukaj sredi vonjav te bujne palestinske narave sem v blagodejni sencu vezla zagrinjala ali pa sem prebiral Vergilijeve pesmi, presladko se glaseče ušesu, a še slajše občutljivemu srcu.

Le malokedaj sem videla svojega soproga, in zdelo se mi je, da je bil skrbljiv v svojem pôslu. A mogočna njegova roka je bila vendar le preslaba, da bi vstrahovala judovski narod, od vekov samostojen ter razdeljen v tisoč ločeb, ki so se edinile le v enem — in to eno je bilo plameneče sovraštvo do rimskega imena.

Ena sama ondotnih rodovin mi je bila prijazna: rodbina necega prednika ondukajšnje sinagoge. Rada sem obiskovala njegovo ženo Salomo, izgled vseh ženskih čednosti, in njuno hčer Senido, še le 12 let staro, a milo kakor Aronov cvet, s kojim si je kitila zlato svoje olásje.

Časih so govorili o svojem Bogu in brali so iz svojih svetih knjig. — Fulvija! ali ti hočem povedati vse? — mnogokrat, kadar je Saloma hvalila visocega Boga Jakobovega, večnega Boga, ki ne pozna niti strasti niti pregrehe, kakor naši bogovi, in ki je usmiljen, vsemogočen, edin v sebi, sama milost, čistost in veličije, — kadar sem čula Senido prepevati ob harpinih akordih svetih himen, ktere je zložil izraelski kralj David in ktere sem tudi jaz poskušala pri glasu svoje lire; mnogokrat, Fulvija, sem potem v svoji samoti padla na kolena in sebi vkljub sem molila k temu Bogu za svojega sina in za vse, kar mi je bilo ljubo in drago na zemlji. Častila sem tega Boga, kojemu se upogiba železna osoda tako kakor se upogiba ubogi sužnik svojemu gospodarju — in vselej sem vstala od take molitve vesela in okrepečana.

Senida je od nekaj časa bolehá; obiskovala sem jo zato vsak dan. A nekega jutra sem izvedela žalostno novico, da je umrla nepričakovano, brez smrtneга boja in trpenja svoji materi v naročiji.

Neizmerna je bila moja žalost in poljubivši dragega sinu sem se napatila, da bi plakala z nesrečno materjo Salomo.

Po ulici, v kateri so stanovali, sem v nosilnici komaj mogla naprej: toliko se je bilo namreč flavtistov, pevcev in ljudstva nagnetlo okrog smrtne hiše.

Stopivši v vežo sem videla, kako se je množica razplatila pred dvema človekoma, ogledujoč ju zamaknjenimi pogledi.

Prvega sem kmalu spoznala. Bil je oče uboge Senide. A čudno — mesto da je otožnost osenčila njega častivredni obraz, bilo je v teh potezah le znamenj globocega zaupanja in presladke neznane nade. — Za njim — zavil v svoj plašč — je stopal lep mlad mož. Nehoté sem dvignila do njega oči; a pobešila sem je v hipu, kakor se pobešajo pogledi pred solnčno svitlôbo. Zdelo se mi je, da se mu je lesketalo čelo in da je zlat odsvit obdajal njegove lasé, padajoče mu na rameni, prav po nazarejski šegi. Mogoče ni, da bi ti draga, popisala, kar sem čutila ob pogledu tega moža. Gnalo me je do njega s privlačno močijo, kajti neizrekljiva krotkost je počivala nad prelepim obrazom — a sopet me je odbijalo, ker

svete gróze sem ostrmela pred čudapolno svetlobo nebeških njegovih oči. Stopala sem za njim, a vedela nisem — kam. Kar se vrata odpro pred mano; in Senido ugledam na mrtvaški postelji in krog nje tisoč luči ter skrinjic, napolnjenih z dišečimi kadili. Še zmiraj je bila lepa, a čelo pa jej je bilo bledejšje od limbarja, ki se je nagibal na nje. Mrzla roka tretije „parce“ pa je bila vtisnila svoje sledi bledim ustnam in upadlima licema.

Mati Saloma je slonela ob njej. Nema, otrpnjena je bila in zdelo se mi je, da me še opazila ni.

Neznanec obstane pred posteljo in Jajer, oče mrtvi deklici, pade pred njim na kolena proseč: „Gospod, moja hči je umrla; a ako hočeš, oživi!“ In Gospod prime Senido za roko, upre v njo svoj mogočni pogled ter govori zapovedalne besede: „Deklica vstani!“ — — in Fulvija, Fulvija! — Senida je vstala, zatisnjene njene oči so oživele; rdečica je preoblila njena ustina, iztegnila je oživeli roki in izdihnila: „Oj, mati!“ — Mati in hči ste se objeli, in Jajer, še vedno na kolenih, je poljuboval plašča rob njemu, ki ga je imenoval „učenika“ in ognjevito se je zglasil: „Kaj mi je storiti, Gospod, da ti vstrežem in da si zadobim večnega živjenja?“

„Spoznati in izpolnovati zapovedi: Ljubiti Boga nad vse in bližnjega kakor samega sebe.“

Izgovorivši te besede izgine kakor svitla senca. Ne vedoč, kaj se je na to še vse godilo krog mene, sem prišla potem domú kakor v sanjah. Pri večerji sem Ponciju povedala vse, kar sem bila videla.

Majal je bil z glavo in mi govoril besede: „Videla si Jezusa nazareškega; njega, kojega sovražijo farizeji, saduceji, herodijani in veliki duhovniki. Vsak dan se vekša zoper njega njihova nevolja in njihova maščevalnost mu žuga celo smrtijo. A ob vsem tem pa govori Nazarejec kakor modrijan in dela čudeže kakor Bog sam.“

„A zakaj ga sovražijo?“

„Zato, ker je odkril njihovo pregrešnost in njihovo hinavščino. Slišal sem ga, ko jim je rekel neki dan: „Kačji rod, vi obtežujete svoje brate z bremenii, kterih se sami še dotakniti nočete svojimi prsti. Vi skrbite, da se vam plačnje davek; a vi ne marate niti za postavo, niti za vero, niti za pravico, niti za usmiljenje.“ Ta govor je popolnoma resničen in zato je ujezil ošabne te ljudi; tajiti ne morem, da je obnebijje jako tamno za Nazarejčana.“ „A ti se vender, kaj ne, poženeš zanj; saj ti je dana vsa oblast?“ „Moja oblast se kakor meglà razprši pred divjo njihovo jezo — — a žal bi mi bilo, v resnici žal, ako bi tekla tega pravičnika kri.“ To izrekši je odšel in ostala sem sama, zamišljena in strahú se tresoča.

Približala se je velika noč in sošle so se v Jeruzalemu množice romarjev iz vseh judovskih dežel, da bi v templji darovale svojih bogočastnih darov. Nekaj dni pred tem praznikom mi je žalostno rekel Pilat: „Znamenja so tužna za Jezusa, njegova glava je postavljena za dar; morda ga še nocoj izročé rokam velikih duhovnov.“ Groza me je spreletela ob teh besedah in ponavljala sem svoje vprašanje: „Kaj ne, da se poženeš za njega?“ „Mi bo li, meniš, mogoče?“ — odgovoril je britkim čuvstvom soprog.

Nastopila je ponočna tihnóba. A komaj da mi je prišel spanec, že so me obhajale skrivnostne sanje.

Videla sem namreč Jezusa, ki je bil takošen, kakoršnega je Saloma popisovala svojega Boga. Obličije mu je bilo svitlo kakor solnce; nosile so ga kerubske perutnice; obdajali so ga žareči plameni in stal je vrhu oblakom. Zdelo se mi je, da je sodil človeški rod, ki mu je bil ob znožiji. Z roko je ločeval pravične od hudobnih: pravični so se dvignili do njega, blščeči se v večni lepoti a hudobniki so popadali v goreče brezdno, ki je bilo grozovitneje od Flegetona in Tenara. Ko jim je pa večni sodnik pokazal ranjeno svoje telo in rekel: „Dajte odgovor o krvi, ki sem jo prelil za Vas!“ — takrat so pogubljeni prosili gorá, da bi je pokrile in zemlje, da bi je pogoltnila, — a vse zastonj! Neumrjoči so bili, akopram pogubljeni — neumrjoči za obupanje in za večno pogubljenje. — — O kakošne sanje so mi to bile; ali prav za prav: kakošno strašno razodetje!

Ko je zora jela zlatiti templjev vrh, vstala sem s postelje, a srce so mi polnile še najgrozoviteje podobe. K oknu sem se vsedla, da bi vživala čisti zrak ranega jutra. A, kar se zažene iz mestne sredine vun hrup. Kričanje, vpitije, tuljenje — strašnejše od neviht zbesnelega oceána — mi zadoni na ušesa. Poslušam; srce mi triplje strahú in na čelo mi stopi mrzel pot. Zmiraj bliže prihaja ta hrup in kmalu se začnejo tresti palačine marmorne stopnjice pod koraki neizmerne množice, ki je navalila kar naravnost na sodno hišo. Do smrti prestrašena vzamem v naročije drago dete, ki se je mirno igralo pri meni, ter hitim k soprogu. Pridši do sodne hiše zaslišim velik hrup glasov, tako da si ne upam va-njo stopiti. Zato odgrnem le škrlatno zagrinjalo, ki je viselo pred vrati. — O, Fulvija, kaj sem zagledala v dvorani! Poncij je sedel na slonokoščenem prestolu, obdan z vsim kinčem, s kterim Rim lepotiči svoje deželne oblasti. Globoko ginjenje sem brala v negibnosti njegovega obraza. Pred njegovim prestolom pa sem — pisalo se mi ustavlja, da bi začrtala — no zagledala sem, kako je zvezanima rokama, razvlečeno obleko, krvavim čelom, a vender le neupognjen stal tu — kdo je stal? — — Sam Jezus Nazareški. — Popolnoma miren je bil. Ni kazal niti ponosa, niti strahu. Miren je bil kakor nedolžnost in vdan kakor ponižnost. A ob vsem tem me je prevzela groza, ogledujočo tolikanjo krotkost; kajti zdelo se mi je, da sopet slišim besede iz svojih sanj: „Dajte odgovor o krvi, ki sem jo prelil za Vas!“

Krog njega je rjula divja truma, ki ga je pritirala do sodne hiše. Med njo je bilo videti nekaj duhovnov, pismoukov in farizejev, ki so nosili na čelu širje pergamentne trakove, v kojih je bilo zapisanih nekaj vrstic iz njihove postave. Vsi ti so dihali sovražstvo; želja po maščevanju jim je bila brati v plamenečih očeh in bilo je, kakor da bi peklenški duhovi družili svoje glasove z njihovim grozovitim tuljenjem. Na zadnje migne Pilat z roko in tihota nastane.

„Kaj hočete od mene?“ vpraša jih moj soprog.

„Smrti hočemo tega moža, Jezusa nazareškega.“ odgovoril je eden izmed duhovnov razodevajoč misli vseh drugih. Nadaljeval je: „Kajfa ga je obsodil in sedaj smo prišli, da ti potrdiš njegovo obsodbo.“

„Kaj je krivega storil?“

Na to vprašanje so zavpili: „Prorokoval je templju pogin! Imenuje se judovskega kralja! Pravi, da je Krist, sin Božji! Zasramuje velike duhovne, Aronove sinove! Križaj ga!“

Še zmiraj mi v ušesih doni to vpitije in še zmiraj vidim rajsko Jezusovo podobo.

Naposled ga Poncij kratko vpraša:

„Ali si judovski kralj?“

„Kakor si rekel, tako je,“ bil je njegov odgovor; a z izrecnim pristavkom „moje kraljestvo ni od tega sveta.“

„Ali si Krist, sin Božji? Ali si prorokoval templju pogin?“

Jezus molči.

Tuljenje pa se ponavlja kakor ponočje zglasovanje lačne tigrovine.

„Izročí nam Jezusa, na križ ž njim!“

Ni mi bilo dano dalje poslušati; poklicala sem sužnjo, poslala jo do soproga sporočujoč: naj mi dovoli kratkega posluha. Res je koj zapustil sodišče in prišel do mene. Na kolena sem padla pred njim proseč: „V imenu vsega, kar ti je ljubega na svetu, v imenu najinega otroka — varuj se, da ne pripomoreš česa v smrt modrijanu, ki je podoben neumrljivim bogovom. V sanjah sem ga videla nočoj. Obdan je bil z največjim veličastvom, ko je sodil človeški rod, tresoč se pred njim. Med nesrečniki, pahnjenimi v goreče brezdno, sem spoznala obraze vseh onih, ki sedaj zahtevajo njegovo smrt. O varuj se, Pilat, da se ga ne dotakneš z grešno roko; sama kapljica njegove krvi in ti si — pogubljen.“

„In vender mi ne bo mogoče ga rešiti“ — odgovori Poncij — le malo je sedaj v Jeruzalemu navzočih rimskih prijateljev; kaj naj torej pomore ta slabi njihov podpor proti narodu, ki ga navdihujo sami peklenški duhovi. A mirna bodi, draga Klavdija, pojdi na vrt, moti se tam z otrokom; tvoje oči niso vstvarjene, da bi gledale takih krvavih prizorov.“

Zapustil me je ob takih besedah; in jaz sem bivala v smrtnih težavah.

Še zmiraj je stal Jezus pred sodiščem; in zaničevali ter zasramovali so ga vojščaki in ljudstvo. Nič enacega se ne more najti njihovemu sovraštvu — le nebeska potrpežljivost trpečega Nazarejčana, ta mu je bila enaka.

Sedaj se je vsedel Poncij na svoj prestol, in vpitije „križaj ga“ se je ponavljalo še strašnejše od poprej.

Navada je bila v Jeruzalemu, da je cesarski oblastnik o veliki noči oprostil kacega jetnika. To pa zato, da bi pokazal s tem dejanjem judovskemu ljudstvu milostno srce in dobrohotenje tujega jim vladarja v Rimu. Vselej se je v tem dejanji vedel po občni ljuški volji.

Zapazivši v tej navadi morebitno rešilo za Jezusa govori ljudstvu Pilat: „Ktereга hočete, da osvobodim: Barabo ali Jezusa, ki se imenuje Krist?“

„Barabo“ — je množica zarjovela.

Baraba pa je bil ropar in morilec in njega zločinstva so bila sploh znana vsej Judeji.

Zato Poncij vpraša na novo: „In kaj naj z Jezusom storim; ž njim, ki se imenuje Krist?“

„Na križ ž njim!“

„In kaj Vam je vender storil?“

Edin njihov odgovor je bil: „Na križ, na križ ž njim!“

Poncij je bil ves pobit. Vpitije in tuljenje krvočnikov je skoraj že užugalo njegovo oblast; oblast tega rimskega imena, ko je varoval zastoj in ki to dóbo v Jeruzalemu ni imela druge brambe, nego videz svoje slave — le prav malo rimskih vojščakov je bilo namreč ta čas v Jeruzalemu kakor in kjer si že bodi podpore potrebnemu Pilatu.

Še bolj je hrup naraščal in nikoli nisem čula kaj tacega ne ob gromovitem ploskanju v naših jezdiščih, ne v ognjenih prepirih na rimskem sodišči. Nikdo v tem vrvenji ni bil miren in pokojen; mirno je bilo le samo veličastno čelo njega, ki se je imenoval „Krist.“ Ni žaljenje, ni sramotjenje, ni mučila, ni približevanje najbitkeje smrti ni moglo kaliti nebeske jasnosti njegovega pogleda; njegove oči, ki so življenje vdih-nile mrtvi Jajrovi hčerki, so se mirno ozirale na rabeljne na okrog — in bile so polne ljubezni in rajskega pokoja. Videlo se je, da trpi — a da trpi z veseljem in zdelo se mi je, da je bila dvignjena njegova duša v neznane livade, prav kakor čisti plamen svetega darú.

K sodnji hiši je vrela množica ljudi, tako, da jih je bilo vse polno od svete sijonske gore do sodišča; a vedno je naraščala in vedno so se pridruževali še novi glasovi šumečemu hrumu.

Soprog, utrujen in prestrašen, odjenja.

O strašna, o nesrečna ura; ti, ki si zapisana v večnostni knjigi, kdo bi označil tvojo grozo?!

Poncij vstane, dvomba in strah se značita na njegovem čelu, pomenljivo pomoči svoji roki v umivalnico in pravi: „Nedolžen sem krvi tega pravičnika.“

„Naj pride nad nas in nad naše otroke,“ odgovorili so nespametni judje in Jezusa vlekli od tod.

Spremljala sem z očmi njega, ki je šel v smrt — a kmalu so mi otemnele oči, kolena ste mi odrekli svojo službo, srce se mi je ustavilo in mislila sem: da umrjem — —

Ko se zopet zavem, stale so sužnje krog mene in počivala sem blizu okna, ki je dajalo razgled na sodno hišo. Pogledovaje tje doli sem videla na marmornatem steburu sledi prelite krvi. „Tukaj so z bičem topli Nazarejca,“ rekla je sužnja. Druga pridene: „In tam so mu glavo ovenčali trnjem in vojščaki so ga imenovali „judovskega kralja“ ter so ga bili v obraz.“ „Zdaj umira“ — mi tretija pové.

Vsaka teh besedi mi je padla na srce kakor kapljice razstopljenega svinca. Vse te krvave prigodbe so povikševale mojo žalost; a vender sem čutila nekaj nadnaravnega v teh smrtnih težavah, ki so mi grudile srce. — Nebo je soglasovalo mojemu srcu. Pokivali so je temni oblaki, ki so viseli blizu zemlje in ognjeni bliskovi so bili te oblake prešinjevali. Jeruzalemsko mesto pa, hrumeče še pred kratkim, je molčalo, kakor da bi smrt korakala po njem. Nepopisljiv strah se je priklenil na moje sedálo; sinčeka sem si stiskala na srcé in čakala — a vedela nisem, česa.

Proti deveti uri se je še bolj stemnilo nebo, grozovit potres je jel zemljo majati, zrakovi so tožili in zdelo se mi je, da se svet jame pogrezati v svoj

prejšnji nič. — Zgrudila sem se na pol mrtva, kar mi ena izmed suženj — judovsko dekle — stopi v izbo in zavpije vsa v strahu: „Poslednji dan je nastopil: templjevo zagrinjalo se je raztrgalo na dvoje od zgoraj do zdolaj, osúp kraljuje v svetišči; grobi so se odprli in pravični, ktere je umoril Jeruzalem, so se prikazali v mestu; Božija jeza se razprostira povsod kakor neugasljiv ogenj.“

Vrtelo se mi je v glavi pri teh besedah. Vstala sem in opotekajoč se sem šla iz sôbe. A zunaj sem srečala stotnika, ki je bil uprav dovršil krvavo dejanje. Bil je to vojak, ki se je postaral v vojskah zoper Parte in nikoli ni drznejše srcetoklo v močnejših prsih — a v tem hipu je prebledoval in tresel se je živega kesanja in strahú.

Sklenila sem ga natančneje poprašati o Nazarejcu; a hitro je izginil memo mene ves zmešan, med potom vedno ponavljajoč besede: „Tisti, ki smo ga umorili, je bil v resnici Božiji sin.“

Stopila sem sedaj v nizko dvorano, kjer je sedel Poncij. Z glavo je slonel ob roki bridko vzdihujoč: „O Klavdija, zakaj da te nisem vbogal! Zakaj se nisem bil poganjal za tega Pravičnega! Malodušno srce mi nikdar več ne vžije mirú.“

Upala se nisem odgovoriti — saj je ni bilo tolažbe za nepopravljivo nesrečo, ki se je bila izvršila.

Nič ni motilo mučne tihoče tega večera; razun grom, ki je bil odmeval pod obokom velikega poslopja.

Tej večerni nevihti vkljub je prišel star mož v naše stanovanje in želel govoriti s soprogom. V dvorano stopivši je pokleknil pred Poncijem rekoč: „Imenujem se Josipa Arimatejca in prosim, dovolite, da smem Jezusovo telo sneti s križa in da je pokopljem v svojo rako.“ Poncij ni dvignil oči, a dovolil je rekoč: „Le storite!“ — Častiti mož je odšel in videla sem, da ga je čakalo nekaj žená, zavitih v temna zagrinjala.

Tako je minul vseh nesrečnih — najnesrečnejši dan.

Jezus je bil pokopan v rako, vsekano v skalo. Pred njo so postavili straže; a tretji dan je vender vstal iz groba slaven kakor zmagalet; vstal je, kakor je bil prorokoval, in se pokazal mnogoterim osebam. Priča temu so bili njegovi učenci, ki so brez bojazni potrdili svojo krvijo vse, kar so bili govorili.

† Lujiza Pesjakova.

(Konec pride).

Kristijanovo velikonočno veselje.

(Letošnji veliki noči: 30. marcija.)

To je dan, ki ga je naredil Gospod; radujmo in veselimo se v njem.

(Ps. 117, 24.)

„Izveličar naš je vstal iz groba, ob moč je smrt, trohnoba;“ tako prepeva radujoče se krščansko ljudstvo v velikonočnem času. In to po vsej pravici. Božji Izveličar, kateri je bil v zavisti in sovraštvu umorjen, katerega je nevera položila v grob, zastražila ga celo v grobu: on je vstal, kakor je rekel, in je

s tem dokazal svoje nebeško poslanstvo, svojo nebeško vsemoč. Zato pa velja beseda veselja: „Grob je prazen in odprt, premagan je pekel in smrt. Aleluja!“ Mož bolečin je visel na križu in radostno so pogledavali nanj zagriženi Judje, češ: prosti smo nevarnega Nazirejca za vedno. Toda človeška pota niso božja pota. Seme, ki ga je položil Jožef arimatejski v grob, je vsklilo že tretji dan k novemu, bujnemu življenju. To veselo vest prinese angelj: „Jezusa iščeta Nazarejskega, križanega, vstal je, ni ga več tu.“ (Mark. 16, 6.) Ta beseda: „Vstal je,“ odmeva današnje dneve iz tisoč grl. Te besede so se razlegle v vse dele sveta. Otrok jih ponavlja v materinem naročju. Verni kristijan jih ponavlja poln veselja in upa. Revni se z njimi tolaži in poln veselja nese dalje svoj križ. Bolnik jih izgovarja v svoji nadlogi in čuti, kakor bi da mu odleglo. Kerubi in Serafi se odzivljejo v nebeškem veselju pojoč: „Vstal je Krist. Aleluja.“ Po pravici se raduje sv. cerkev, nevesta Kristova, te dni in v nas vžiga veselje, pojoč: „To je dan, ki ga je naredil Gospod, radujmo in veselimo se v njem.“

„Vstal je“: te pomenljive in radostne besede so nam dane iz nebes. Križani Odrešenik in Izveličar je po lastnih močeh zmagoslavno in častno vstal iz groba. „Trpel je pod Poncijem Pilatom,“ kakor molimo v apostolski veri, „križan je bil, je umrl, bil v grob položen.“ A po teh besedah vesele besede: „Tretji dan je zopet od mrtvih vstal.“ — Ni ga čudeža, ni ga dogodka, ki bi bil tako spričan kot je čudež vstajenja. Pismarji in farizeji, neverni učenci, tisočere priče so morale dati spričevanje resnici, katero so oznanovali apostoli, za katero so veseli dali kri in življenje.

Naša vera je prava vera, dokaz zato nam je čudež vstajenja. Na to veličastno zgodbo se opira veliki apostol, sv. Pavel pišoč: „Ako Krist ni vstal, prazno je naše oznanovanje, prazna pa tudi vera vaša.“ (I. Kor. 15. 14.)

„Vstal je — rešeni smo!“ Ako bi bil božji Izveličar navaden človek, učen, moder, ustanovitelj nove vere, kakor Mohamed, Buda, ne bi bila njegova smrt odrešilna, bila bi le smrt vsled njegovega prepričanja, njegove vere. On bi ne bil „jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta.“ „Njegovo trpljenje, njegova smrt bila bi sicer nadčloveška, čudovita, a ne bila bi božja. S svojim vstajenjem pa je Krist izpričal, da je v njegovi oblasti njegovo življenje in njegova smrt, kakor je rekel nekedar farizejem: „Kakor ima oče življenje v sebi, tako je dal tudi sinu,

da ima življenje v sebi.“ (Iv. 5, 26.) „Jaz imam moč dušo dati, a tudi oblast jo vzeti.“ (Iv. 10, 17.) Ko so to slišali, so govorili: „Nespameten je, kdo ga posluša!“ zopet drugi pa so rekli: „Tako ne govori obseden človek!“ (Iv. 10, 20.) S svojim vstajenjem pa je odvzel vsem dvom, dokazal je, da je on Bog-človek, dokazal je, da ima moč prevzeti grehe, za nje zadostiti in nas spraviti z nebeškim očetom. „On reši svoje ljudstvo greha,“ je govoril angelj Jožefu. Te besede merijo na vstajenje, katero slika tudi apostol, govoreč: „Ako pa Krist ni vstal, prazna je vaša vera, še ste v svojih grehah.“ (I. Kor. 15, 17.)

Jezusovo vstajenje pa je najboljši porok našemu vstajenju. „Premagana je črna smrt.“ Z vsklikom: „Oče v tvoje roke izročam svojo dušo“, je nagnil svojo glavo in umrl. Videzno ga je zmagala smrt; mrzel, otrpljen je ležal v grobu, izročen trohljivosti. Toda glej! z močjo božjo pretrga smrtne vezi in kot Gospod življenja zapusti svoj grob. Prvina tistih, ki so zaspali, je Vstali od mrtvih. Tudi človeku je odločeno umreti. Položijo ga v grob, trohnoba in gnjiloba je zadnji njegov delež. Toda kakor za Izveličarja, tako tudi za vse ljudi napoči dan vstajenja — vsi, ki leže v grobeh, zaslišijo glas božjega Sina in vsi, ki so dobro delali, izidejo na vstajenje življenja, a kateri so hudo delali na vstajenje sodbe. Zato pa govori sv. Pavel: „Kakor v Adamu vsi umrjo, tako tudi v Kristu vsi ožive.“ (I. Kor. 15, 22.) Ali nam ni tedaj v veselje glas, ki se razlega o velikonočnem času: „Premagana je črna smrt, ki nam pravi, da smrt že nima žela več, da smrt uniči sicer nas, pa da nam da življenje novo, katerega smrt ne pokonča.“

„Premagana je črna smrt, premagan pekla je gospod.“ Hudobni duh je zavladal ves svet, ki je pozabil pravega Boga. Človek je postal suženj, satan gospod. Njegovo gospodstvo je bilo trdo. Tega gospodstva rešiti ljudi je Kristu bilo. Skusil se je z njim v boju, v krvavem boju na gori Kalvariji. Vse je tako kazalo, da zmaga satan in njegovi sluge. Mrtvega so položili v grob, žrtev krutega, sramotnega boja. Toda „aleluja“ — vstal je Krist kot zmagalec satana, zmagalno zastavo držeč v zmagovalni desnici.

Velikonočni čas je torej čas veselju za vsako verno, krščansko srce, ki se je očistilo greha in z orožjem Kristovim se otreslo robstva hudobnega duha. Blagor mu, kdor je spolnil ukaz apostolov pred dnem veselja: „Praznujte

veliko noč ne v starem kvasu hudobe in napačnosti, nego v presniki čistote in resnice. (I. Kor. 5, 8.) Onemu ne odide veselje, katero mu vzbuja vesela vest, da je vstal Gospod, premagal smrt, pekel in katerega veselja nas obvestuje cerkev opominjajoč: To je dan vstajenja, dan veselja, veselimo se ga in radujmo se v njem. Aleluja!

L. P.

Marija in Cerkev — dve materi bolečin.

(Konec.)

Golo, vse obleke oropano mrtvo telo Jezusovo spominja nas na drugo mater bolečin: na sv. katoliško Cerkev, kateri ropajo nezvesti sinovi njeno premoženje, da, njene najpotrebnejše stvari. Kar so verniki drage volje prispevali ali darovali za cerkvene potrebe, za duhovnike, za krščansko vzgojo mladine, za podporo ubogih, vdov in sirot, kar so cesarji in knezi darovali z ustanovitvami samostanov, vse to oropajo sedaj sovražniki sv. Cerkev.

Cerkvena država je čisto po pravici in postavno bila v oblasti papeževi, a so mu jo uropali in vzeli mu tudi glavno mesto. Tako zvana „mrtva roka“ je bila vedno na strani ubožcev in je pospeševala znanosti in umetnosti, sploh humanitetne vstanove. Njim je bila Cerkev vedno prva zaščitnica. Sedaj pa v Španiji, na Portugalskem in na Francoskem zapirajo samostane in priklopljajo je državi, redovnike in redovnice, pa zganjajo in zaničujejo. akopram so toliko storili za blagor človeštva. „Sveta je lastnina“ vpijejo bogatini in Judje, razun, če je cerkveno, to se sme vzeti. — Toda na oropnem premoženju ni blagoslova, nego prokletstvo. Države, ki so oropale Cerkev, so denarstveno pri kraji in preti bankerot. Ropanje, goljufijo, skopost in poneverjenje držav do Cerkve uporabljajo sedaj socialisti, ki pravijo: Ako ste vi cerkveno premoženje si prisvojili, smemo tudi mi državno premoženje in bogastvo ljudi brez skrbi oropati in si je razdeliti.

Zato na delo in pomagajmo Cerkvi s krepko roko in bistrim razumom!

Sedma bolečina.

To zadnjo bolečino je občutila Marija, ko so polagali njenega Sina v grob. Vsaka mati, ki je stala že ob grobu svojega ljubega sina, vedela si bo razložiti to Marijino bol. Pot od križa do groba, priprave za

pokop, pogled na mrtvega v grobu ležečega Jezusa, zatvoritev groba s kamenjem in povrnitev v mesto je bila za mater Marijo brezmejno bolešno in bridkobno.

*

Smrt in grob je obilen vir žalosti in bolečin za katoliško Cerkev. Dvojna smrt je, časna in večna; dvojni grob je: za dušo in telo; za telo in za dušo pekel, odkoder ni vstajenja, ni rešitve. Hitra časna smrt najboljših njenih otrok, gorečih duhovnikov in izvrstnih cerkvenih knezov, za katoliško stvar vnetih mož, pisateljev, umetnikov, smrt v trenutku, ko jih Cerkev najbolj potrebuje, ta boli in ji trga srce. Ali Cerkev ne stoji obupana pri grobu, kakor tudi Mati Marija ni bila obupana, nego v upanju je, da bodo te duše, ki so se borile za Cerkev in Boga, našle milostljivega in usmiljenega Sodnika, ki jim poda venec življenja v plačilo za boj in za trpljenje. Trdno upanje ima, da tudi onim dušam, ki se čistijo v vicah, zasije dan večne blaženosti. In da se to preje zgodi, zato moli zanje in daruje zanje najsvetejšo daritev.

Še bolj kakor telesna smrt pa žalosti sv. Cerkev dušna smrt njenih otrok, ko vidi, kako umirajo mnogi v velikih smrtnih grehah, ko gleda pohujšanje med ljudmi, v zakonih nezvesto življenje — in v tem položaju gredo s sveta. Cerkev joka nad nespokornostjo in trdovratnostjo takih, ki so bili znani sovražniki Cerkve in niso pokazali nobenega znamenja kesianja in so umrli brez sv. zakramentov. Naj li Cerkev ne žaluje, ako vidi, da se pogublajo duše samomorilcev, dvobojujnikov? Ali se ne boji vsak kristijan, da se duša, med tem ko se zagrne črna zemlja nad truplom, pogrezne za vselej v večni ogenj? Cerkev ne označi nikogar za pogubljenega, tudi, če mu odreče cerkveni pokop. Cerkev misli na mogoče popolno kesanje v zadnjem trenutku, a žaluje in boji se pa vse eno. Z Gospodom ne želi nobenemu smrti, ne smrti grešnikove, nego da se spokori in živi. A kjer ni spokorjenja, tudi ni življenja, ki je v Jezusu Kristu, ki je rekel: „Jaz sem vstajenje in življenje; kdor v me veruje, bo živel . . .“

Tako bi končali paralele med sedmerimi žalostmi Marijinimi in žalostmi sv. matere katoliške Cerkve.

Vprašanje pa nastane, kako trpite obe materi, za koga trpite, in kako ju zamoremo tolažiti?

Marija, žalostna Mati božja, je trpela stanovito in vdana v božjo voljo vse še tako

bridke preizkušnje. Ona ni prosila maščevanja iz nebes nad sovražnike svojega Sina, niti jih ni proklinjala, nego stoječ pod križem je molila za sovražnike in se veselila z Jezusom nad izpreobrnitvijo česnega razbojnika. Marija je pretrpela z vdanostjo, potrpežljivostjo in stanovitnostjo. In to je bilo njeno junaštvo.

Tako tudi mati sv. Cerkev. Občudovanja vredna je potrpežljivost in stanovitnost njenih mučencev in spoznovalcev! Tudi Cerkev ne proklinja in ne trpi, nego opominja ljudstvo in moli za sovražnike: „Da sovražnike sv. Cerkve ponižáš in k pravi pokori pripelješ“. Vse preganjanje današnjih dnij trpi z junaškim pogumom.

Marija je trpela za se in za nas: Za se, da bi bila popolnoma podobna svojemu božjemu Sinu, da bi se vtrdila v čednostih, da bi zaslužila milosti, ki jih ji je Bog dodelil, da bi bila vredna naša Srednica. Nam je koristila kakor vzgled trpljenja, ker ima delež za odrešenje človeštva, in tudi nam kakor tolažnica stoji na strani. Zato jo imenujemo zdravje bolnikov, pribežališče grešnikov, tolažnico žalostnih, pomoč kristijanov. Nebes kraljica je morala iti po križevem potu, da nam na tem trnjevem potu odpre vrata nebeška.

Prav tako trpi tudi Cerkev za se in za nas. Kri mučencev je bila vselej seme novih Kristovih vojakov. Preganjanja so ji vedno koristila. Oni, ki so odpadli in odpadajo, so tako gnjili sadovi, mrtvi udje, suhe veje, da namesto njih dobi Cerkev med neverniki boljnih novih sinov in hčera. Navdušenost in odločnost ter katoliško življenje se kaže tam, kjer trpi Cerkev preganjanje. To vedno preganjanje Cerkve je dokaz za njeno resnico in njen božji izvor. Starček v Vatikanu, Leon XIII., trdi vedno: „Peklenska vrata je ne zmagajo.“

Dober otrok ne tolaži svoje matere samo dokler je bolna in revna, on govori tudi pozneje rad o njenih bolečinah in njenem trpljenju. Če pa je mati umrla, pripoveduje najrajši o njeni zadnji uri, o pogrebu . . . Tako moramo tudi mi deliti žalost in trpljenje Marijino ter se spominjati trpljenja in smrti Jezusove. — Izmoli večasih litanije ali rožni venec v čast žalostne Matere Marije! S tem zadobiš mnogo milosti in boš tudi Mariji v tolažbo! — Drugo kar moreš storiti je, da se ogiblješ smrtnega greha! Kdor greši, križa z nova Jezusa, kdor se varuje greha in dela pokoro, dela Jezusu in Mariji veselje. — Tretjič zabranjuj greh in zlo

tudi pri drugih in pospešuj dobro! Bodi potrpežljiv, stanoviten, ponižen v vsem trpljenju ter tolaži tudi druge v njihovih nesrečah! Ako boš imel sočutje tudi s sv. Cerkvijo v njenih preganjanjih, v njenem trpljenju, v njenih bolestitih, potem bodi prepričan, da pojdeš Mariji v veselje in skrbno pripravljen in spravljen z Bogom v srečno svojo večnost.

Bodi tudi nasproti Cerkvi kakor dober otrok in zvest sin! Ne bodi malomaren in ne prizadevaj jej niti skrbi niti žalosti z grdim življenjem, lenobo ali sovraštvom, ampak vnet moraš biti za čast in poštenje Cerkve in bližnjega! Oviraj druge, da ne sramote Cerkve, svoje dobre matere. Stoj trdno za načela katoliška ter pokaži javno svoje prepričanje. Moli za Cerkev in s Cerkvijo za duhovnike in za vernike. Če je treba in ako moreš, pomagaj tudi gmotno v denarju, da se stanje Cerkve v posameznih slučajih zboljša in da se podprejo verni: uboge in sirote! — Skrbimo sami za dobro sv. Cerkve z dobrim svojim izgledom.

Bog in Marija z nami!

— iks —

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec marcij 1902:
Čiščenje sv. križa.

»Mi oznanjujemo Krista
križanega...«
(I. Kor. 1. 23.)

Križ je bil v starodavnosti znamenje sramote in orodje krvavega trpljenja. Križanje — ta strašni način smrtne kazni so poznali prav vsi narodi starega veka. Tudi pod zmagoječimi krili rimskega orla so se iz tal dvigali križi, na katerih so v neizrekljivih makah umirali bedni trpini. In prav to nekedaj tako zaničevano ter v neznosnem trpljenju in v obupnem gnevu tisočkrat preklinjano orodje si je izbral naš Izveličar za sredstvo, po katerem je odrešil svet. Radovoljno je zadel križ na svoje svete rame in s tem pregnal staro prokletstvo, ki se je držalo križa, ter ga obdal z veliko slavo in zmagonosno močjo. Odkar se je Sin božji doteknil križa s svojim svetim telesom ter ga ožaril s svitom božanstva, od takrat je križ — močno osredje krščanstva. Križ je v kratkem premagal svet ter si ga podvrzel. Tista luč, ki je na vrhu Kalvarije zažarela s križa, je z zmagovito svetlobo posvetila med narode ter razpršila obupno temo, ki je kakor mora tlačila njihovega duha... Kolika izpremembra: križ pred Kristom, križ po Kristu! Pogani je križ znak največje sramote, najhujšega poniževanja; kristijanu pa je križ v čast in ponos.

Ponosom pripenjajo možje omikanih narodov svetle križce na svoje prsi — a veljava zaslužnega križca poteka iz križa na Kalvariji; pogani takih odlikovanj niso poznali. Veselo so hiteli svetniki križu naproti, objemali ga ter poljubovali in junaško umrli

na križu mučeniške smrti, a to le za to, ker je tudi Gospod umrl na križu; a pogani je bilo križanje najostudnejša smrt. In mi naj bi ne častili tega svetega znamenja?

1.) Ne sme je biti slovenske hiše, naj bo že priprosta koča ali dično poslopje, tudi stanovanja ne sme biti, v katerem bi pogrešali znamenje sv. križa — razpelo. Prej kakor za dragocene stenske slike mora biti v sobi prostor za križ. Saj vendar visi na križu — naš Bog!

2.) Naši pobožni očetje in dedje so ob mnogih potih in cestah postavili znamenje sv. križa. Tudi med nami naj to lepo krščansko delo ne izmre! In če gremo mimo takega znamenja, nikar se ne sramujmo očitno s spoštovanjem pozdraviti podobo križanega Izveličarja! Kristijan sem, in na križu visi moj Bog. Moški naj se spoštljivo odkrije, ženska pa ponižno prekriža.

3.) Radi in zbrano delajmo na čelu. ustih in prsih znamenje sv. križa — in to ne samo doma med štirimi stenami, nego tudi v javnosti. Kadar zazvoni „Ave Marija“, pričnimo svojo molitev s sv. križem, naj si bomo že kjerkoli. Žalostno je videti po mestnih ulicah korakati mladeniča, ki ob Marijinem zvonjenju ostane pokrit, ker ga je — sram moliti; in to morda prav oni mladenič, katerega je, predno je odšel v mestne šole, doma prekrižala dobra mati in ga poškopila z blagoslovljeno vodo želeč mu naj ostane pri tujih ljudeh vedno dober, veren, slovenski sin...

4.) Večkrat upirajmo svoj pogled na križanega Jezusa! Poglejmo, koliko je on trpel; poglejmo, kako krvavé njegove presvete noge, ki so hodile iskat grešnikov; kako krvavé njegove presvete roke, s katerimi je delil same dobrote, s katerimi je tolikokrat blagoslavljaval svoje ljudstvo; in njegovo srce, čigar slednji utrip je bil posvečen blaginji človeštva, to srce je prebodeno.. Iz ljubezni do Jezusa prenašajmo tudi mi radovoljno in vdano križe in težave zemskega življenja. Saj vse to trpi le kratek čas. „Vojska je kratka, a krona je večna.“

S.

Škofijska kronika.

Umrli je Nj. eminenca, prevzvišeni in premilostni g. ljubljanski škofiji metropolit Jakob Missia, kardinalmašnik sv. rimske cerkve, naslovom pri sv. Štefanu na na hribu Celij; kneznadškof v Gorici; Nj. Veličanstvu tajni svtënik; vitez reda železne krone I. vrste; bogoslovski doktor idr. — Rojen je bil pri sv. Križi ob Ljutomeru na Štajarskem 30. junija 1838, mašnik posvečen v Rimu kakor gojenec germaniko-hungariku 30. majnika 1863, knežškofom v Ljubljani od Nj. Veličanstva imenovan 14. junija 1884, po sv. stolici potrjen 10. novembra t. l., posvečen pa po svojem dobročinitelji graškem k. š. dr. Ivanu Zwerger 7. decembra t. l. v Nemškem Gradci, vstoličen 14. decembra t. l. v Ljubljani, kneznadškofom za Gorico po Nj. Veličanstvu imenovan 12. dec. 1897, po sv. stolici potrjen 24. marcija 1898 in kakor nadškof vstoličen tam 22. majnika t. l. ter kardinalmašnikom izvoljen 19. junija 1899. — Zamrl je, kolikor se za sedaj sklepati sme, posledicem srčne bolezni 24. t. m. ob pol eni nočni uri nagle smrti, poprej previden sv. zakramenti za umirajoče. V M. P.